

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію Камишанського Олексія
Юрійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення служби
в Національній поліції України», подану на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне
право і процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Служба в поліції завжди вирізнялася внутрішньою спрямованістю, адже головні завдання цього органу пов'язані із забезпеченням публічної безпеки та порядку в суспільстві. Водночас після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України виникла потреба в адаптації системи Національної поліції до функціонування в особливих умовах воєнного стану. У зв'язку із цим було переглянуто окремі пріоритети поліцейської діяльності, розширено повноваження та оптимізовано завдання.

У цей складний період відбувається зростання дестабілізуючих чинників для публічної безпеки та порядку, еміграція значної частини населення за кордон з метою тимчасового захисту, що суттєво збільшує рівень навантаження на правоохоронні органи.

З огляду на зазначене, виникла необхідність у теоретичному дослідженні концептуальних засад адміністративно-правового забезпечення служби в Національній поліції України, а також розробленні науково обґрунтованих рекомендацій для подальшого становлення Національної поліції України як правоохоронної інституції європейського зразка. У зв'язку з цим, дослідження О. Ю. Камишанського є актуальним напрямом наукового пошуку. Актуальність теми також обумовлена необхідністю об'єктивного та всебічного аналізу відносин щодо адміністративно-правового забезпечення

Дніпровський державний університет	
внутрішніх справ	
Бх. №	0902
«	09 2024 р.
Основний док.	10
Додаток	

служби в Національній поліції України та формулювання на цій основі концептуально завершених висновків.

Дисертація виконана з урахуванням Указу Президента України від 12 січня 2011 року № 24/2011 «Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи», Указу Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023 «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 року № 476 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні», наказу МВС України від 11 червня 2020 року № 454 «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки».

Цінність творчого пошуку здобувача полягає також у тому, що дисертація виконана з урахуванням науково-теоретичних досліджень різних галузей юридичної науки, аналізу не лише чинних нормативно-правових актів, які регулюють питання служби в Національній поліції України, а й законодавства та правозастосовної практики окремих зарубіжних країн. Саме це й дозволило вдосконалити понятійно-категоріальний апарат рецензованого дослідження, зокрема, запропонувати власне визначення низки понять «служба в поліції», «принципи служби в поліції», «державна служба», «атестація», «службова підготовка», «специфічні умови навчання», дослідити особливості Національної поліції як складової державної служби.

Мета і завдання дослідження (с. 32–33), їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми дисертації. Об'єкт і предмет дослідження сформульовані досить чітко та зрозуміло, що й дозволило комплексно проаналізувати поставлену проблему (с. 33), не виходячи за межі наукової спеціальності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації. Вибір теми дисертаційного дослідження та актуальність його результатів для теоретичного обґрунтування сучасних тенденцій інституту служби в поліції, а також визначення концептуальних підходів до його вдосконалення на основі передового зарубіжного досвіду обумовлений відсутністю стратегічних орієнтирів розвитку системи поліції в Україні, що підкреслює складність представленої теми й необхідність її подальшого вивчення на основі компаративістського підходу.

У контексті розв'язання цієї проблеми дисертантом запропоновано формулювання концептуальних засад адміністративно-правового забезпечення служби в Національній поліції України, а також розробку науково обґрунтованих рекомендацій для подальшого її становлення як правоохоронної інституції європейського зразка.

Аналіз дисертації дає підстави вважати, що на всіх етапах дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання (с. 33–35), зокрема: компаративістський і діалектичний методи пізнання дозволили виявити різноманітні аспекти правового регулювання служби в поліції та її організаційні особливості у звичайний та особливий періоди (підрозділи 1.1, 1.2, 3.1, 5.3). Логіко-семантичний метод наукового пізнання дозволив визначити сутність понять «служба в поліції» (підрозділ 1.1), «принципи служби в поліції» (підрозділ 1.3), «публічна служба» (підрозділ 2.1), «інститут служби в поліції» (підрозділ 2.3). Системно-структурний метод дозволив визначити місце інституту служби в поліції в Національній системі державної служби (підрозділ 2.3). З групи спеціально-наукових методів доцільно вказати на історико-правовий метод (підрозділ 1.2), метод кількісного та якісного контент-аналізу, а також контент-аналізу за допомогою пошукових Інтернет-систем щодо організації кадрового менеджменту в Національній поліції України (підрозділи 3.1–3.4). Статистичний метод було використано для визначення критеріїв задоволення

внутрішньою складовою діяльності поліції (підрозділи 4.1–4.4). За допомогою індуктивного методу наукового пізнання було досліджено кожного зі суб'єктів моделі публічної служби в Україні та за кордоном (підрозділи 2.1, 4.1, 4.2). Дедуктивний метод наукового пізнання дозволив прослідкувати пріоритетні напрями вдосконалення інституту служби в Національній поліції України, а також організаційні рівні його трансформації (підрозділи 5.1, 5.2). Методи аналізу та синтезу, як методи наукового пізнання, дозволили фокусно визначити поняття та коло суб'єктів кадрового менеджменту в системі Національної поліції України (підрозділи 3.1–3.4). Застосування моделювання як методу наукового пізнання дозволило запропонувати схематичні моделі авторського бачення окремих елементів моделі публічної служби в Україні та національної системи державної служби, що виявилось у схематичному їх відображенні в окремих додатках до дисертації (схемах у додатках Г, Д), обґрунтування наповнення яких надано в тексті дисертації (підрозділи 2.1, 2.3) тощо.

Дисертація О. Ю. Камишанського написана науковою мовою, грамотно, сприймається легко та з інтересом. Список використаних джерел оформлений відповідно до встановлених вимог і охоплює 452 найменування.

Основні положення та висновки дисертації викладено в 34 наукових публікаціях, серед яких 17 наукових статей у фахових виданнях України категорії «Б», 4 статті в міжнародних наукових виданнях, включених до наукометричних баз Scopus/WOS, 1 стаття в закордонному фаховому науковому виданні та 12 тез наукових повідомлень на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Таким чином, **достовірність одержаних особисто дисертантом наукових результатів та висновків**, а також обґрунтованість сформульованих пропозицій і рекомендацій значною мірою зумовлені актуальністю дослідження та визначаються правильно обраним методологічним підходом до проведеного дослідження, всебічним використанням емпіричного матеріалу, що підтверджується результатами

апробації на науково-практичних конференціях і публікаціями у фахових виданнях. Дійсно, ця наукова робота є комплексним монографічним дослідженням адміністративно-правового забезпечення служби в поліції в порівняльно-правовому аспекті. Оцінюючи зміст цієї роботи, слід звернутися до тих її положень, які є визначальними для розуміння авторської концепції, логіки, елементів отриманої наукової новизни та практичного її значення.

Перший розділ дослідження присвячено теоретико-правовим засадам інституту служби в поліції в умовах трансформації правоохоронної системи України. Здійснено розгляд поняття і проведено характеристику служби в поліції як адміністративно-правової категорії. У проблемному аспекті висвітлено генезу та розвиток вітчизняного інституту служби в поліції. Розкрито поняття і здійснено класифікацію принципів служби в поліції. Зокрема, принципами служби в поліції автор визначає основні засади, вихідні положення та ідеї, сукупність правил і настанов, на яких має ґрунтуватися забезпечення поліцією прав і свобод людини, надання поліцейських послуг населенню, організація системи та структури поліції, виконання покладених на поліцію завдань і функцій.

У **другому розділі** дисертації досліджено службу в поліції як різновид державної служби. Розкрито тенденції формування національної моделі публічної служби в Україні. Запропоновано поняття, зміст та особливості інституту державної служби в Україні. Визначено особливості місця інституту служби в поліції в національній системі державної служби. Здійснено характеристику ознак державної служби, до яких віднесено: професійний характер; відкритість; людиноцентристську спрямованість; диференціацію; оплатний характер; систему кар'єрного зростання та соціальних пільг; наявність особливих обмежень щодо вступу і проходження; особливості юридичної відповідальності; централізований характер; універсальність.

У **третьому розділі** дослідження розглянуто кадровий менеджмент у системі Національної поліції України. Досліджено профорієнтаційну роботу

як базову функцію кадрового менеджменту в системі Національної поліції України. Висвітлено особливості набору, добору, проходження та звільнення зі служби в Національній поліції України. Визначено поняття і сутність службової підготовки та атестування поліцейських. З'ясовано, що професійною орієнтацією в Національній поліції України є сформована на наукових засадах діяльність кадрових підрозділів Національної поліції України щодо реалізації форм, методів та інструментів, призначених для надання допомоги особі у виборі професійного спрямування або подальших перспектив професійної діяльності.

Четвертий розділ присвячено зарубіжному досвіду правового регулювання служби в поліції. Науковий інтерес викликають сутність і особливості розвитку інституту служби в поліції в пострадянських державах. Досліджено загальну характеристику служби в поліції в державах Європейського Союзу. Розглянуто особливості кадрового менеджменту в системах поліції зарубіжних держав. Наголошено на особливостях, властивих поліції переважної більшості пострадянських держав. Наведено загальні тенденції поліпшення професійної поліцейської освіти, які трансформуються разом зі змінами в роботі поліції в умовах глобалізації, розвитку ІТ-технологій, віртуального простору тощо.

У **п'ятому розділі** дослідження розкриті перспективи вдосконалення інституту служби в поліції. Окреслено пріоритетні напрями вдосконалення інституту служби в Національній поліції України. Встановлено організаційні рівні трансформації інституту служби в Національній поліції України в повоєнний період. Визначено особливості служби в поліції під час дії воєнного стану в Україні. Серед іншого, проведено класифікацію напрямів удосконалення інституту служби в поліції, які залежно від їхнього змісту запропоновано поділити на: концептуальні, організаційні, функціональні та стабілізаційні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення можуть бути використані в науково-

дослідній сфері – для подальших наукових розвідок проблем поліцейської діяльності й розвитку теорії поліцейського права (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 12 травня 2024 року № 1208-2024 НД); правотворчості – у межах удосконалення положень чинного законодавства щодо системи, структури і стандартів діяльності Національної поліції України; правозастосовній діяльності – для вдосконалення діяльності територіальних органів і підрозділів Національної поліції України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України від 15 травня 2024 року № 152/2024 ПД); освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 22 квітня 2024 року № 2/04-2024).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.
Ураховуючи викладене, можна констатувати високий теоретичний рівень представленої дисертації та її практичне значення. Водночас, як і будь-яке оригінальне дослідження, воно має окремі дискусійні положення. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне звернути увагу наукової громадськості на деякі дискусійні моменти та спірні положення дисертаційного дослідження О. Ю. Камишанського.

1. У першому пункті висновку автор визначає службу в поліції як «форму реалізації державної служби, яка полягає в професійній діяльності поліцейських на посадах у центральному і територіальних органах поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку з метою служіння суспільству». Водночас у шостому пункті висновку він називає службу в поліції «державною службою особливого характеру, що характеризується низкою

спеціальних умов та функціонує з метою забезпечення прав і свобод людини, в інтересах держави й суспільства щодо практичного виконання покладених на поліцію завдань із використанням наданих законом повноважень». Так, постає питання про те, чому автор розмежовує зазначені поняття, яка з наведених дефініцій є основоположною та чому.

2. Під час розгляду генези та розвитку вітчизняного інституту служби в поліції (підрозділ 1.2) автор свідомо відкидає тривалий період становлення поліції за часів існування СРСР, переходячи від революційних подій початку ХХ століття одразу до сучасності. У зв'язку з цим додаткової аргументації на захисті потребує те, чому дисертантом обрана саме така періодизація та в чому її перевага.

3. У межах підрозділу 1.3 «Поняття і класифікація принципів служби в поліції» (с. 84–105) автор загалом слушно розкриває принципи служби в поліції, проводячи їх ґрунтовний аналіз та розмежовуючи з принципами діяльності поліції. Проте не менш важливими категоріями в теорії адміністративного права є «форми» та «методи» діяльності відповідного суб'єкта. У зв'язку з цим постає питання, чому дисертант залишив поза увагою дослідження форм і методів функціонування Національної поліції України.

4. На сторінках 143–144 дослідження дисертант вказує на ознаки, властиві мілітаризованій державній службі: 1) правоохоронна спрямованість; 2) використання методу примусу; 3) спеціальні критерії для вступу, проходження та звільнення; 4) наявність однострою та церемоніалу; 5) централізована, заснована на субординації система; 6) регулювання спеціальним законодавством. Водночас ані визначення поняття «мілітаризована державна служба», ані розкриття відповідних ознак у дисертації не наведені. Таким чином, цікаво дізнатися, що саме вкладає дисертант у зміст поняття «мілітаризована державна служба» та відповідних властивих такій службі ознак.

5. Розкриваючи в підрозділі 3.1 сутність профорієнтаційної роботи як базової функції кадрового менеджменту в системі Національної поліції України (с. 163), автор неодноразово згадує про «кар'єрних консультантів», але недостатньо аргументує власну позицію щодо необхідності впровадження інституту таких консультантів у роботу Національної поліції. Відповідно, потребує уточнення, хто саме і як має займатися зазначеною діяльністю в Національній поліції і чи потрібні такі фахівці загалом, адже в поліції функціонують підрозділи кадрового забезпечення.

6. На сторінках 339–341 дисертант розмірковує щодо децентралізації поліції через запровадження інституту місцевої поліції. Зазначене питання тривалий час викликає дискусії в наукових колах. Здобувачеві пропонується детальніше пояснити, чому він вбачає доцільним створення в Україні місцевої поліції та які переваги має відповідна новація в питаннях правоохоронної діяльності.

Слід зазначити, що викладені зауваження переважно мають дискусійний характер і тому суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю питань, що розкриваються автором.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Зміст автореферату дисертаційного дослідження О. Ю. Камишанського належним чином кореспондується з положеннями дисертації, її структурою та отриманими результатами. Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог МОН України, її тексту властивий формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Робота є логічно завершеною та характеризується єдністю форми і змісту, свідчить про особистий внесок дослідника в юридичну науку.

Дисертація О. Ю. Камишанського є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить нові теоретичні положення й висновки, результати необхідних наукових узагальнень предмета, що досліджується, практичні рекомендації, які в сукупності розв'язують важливу наукову проблему, що

має суттєве значення для науки адміністративного права України. Тема та зміст дисертації відповідають спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Таким чином, рецензоване дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення служби в Національній поліції України» підготовлено відповідно до нормативних вимог, що висуваються до дисертаційних робіт, а його автор – Камишанський Олексій Юрійович – згідно з Порядком присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
керівник Департаменту
організації забезпечення діяльності
Бюро економічної безпеки України
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки

Олексій ДРОЗД